

ПРИЛОГ I I – КОМЕНТАРИ НА ОДРЕДБЕ НАЦРТА ПРАВИЛНИКА

-Уводне одредбе

У члану 1. нацрта Правилника би требало таксативно навести дефинисати на које све или на које поједине делатности електронских комуникација, и на које врсте комуникационих мрежа по режиму општег овлашћења се односи овај правилник.

Нејасно је из ког разлога су издвојене само четири дефиниције у члану 2. нацрта Правилника. Овакво навођење дефиниција оставља места различитим тумачењима. Уколико се гледа садржај чл. 2. којим су дате одређене дефиниције (Интернет услуге, услуге преноса података, услуге преноса говора коришћењем Интернета) и чл. 50. којим су наведени акти Агенције који престају да важе ступањем на снагу овог Правилника (Правилник о условима за издавање одобрења за јавне телекомуникационе мреже и садржају одобрења, Правилник о условима за пружање услуга преноса говора коришћењем Интернета и садржају одобрења, Правилник о условима за пружање Интернет услуга и осталих услуга преноса података и садржају одобрења и Правилник о условима за пружање радијских и телевизијских програма и садржају одобрења)- доводи до закључка да се овај правилник односи само на КДС, VoIP, Интернет услуге и пренос података. Међутим, уколико се погледају прилози Правилника онда се може извући закључак да се односи на све делатности електронских комуникација. Из изнетих разлога, сматрамо да се мора јасно дефинисати на које тачно делатности се односи овај правилник, како не би остављао места нагађањима и различитим тумачењима.

У вези са дефиницијом појма „делатност електронских комуникација“ из чл. 2., сматрамо да је у нацрту Правилника дато уже значење у односу на ЗЕК (јер није обухваћена изградња, постављање и одржавање комуникационих мрежа), тако да се ова дефиниција мора ускладити са одредбама ЗЕК-а. Такође, мишљења смо да је један од претходних послова Агенције морао бити-утврђивање мрежа електронских комуникација и електронско комуникационих услуга, на које се односи Закон о електронским комуникацијама тј. који су обухваћени појмом делатност електронских комуникација, али нажалост дефиниција овог појма не даје такав одговор. Посебно, јер се дефиниције попут „јавне фиксне телекомуникационе мреже“ и „јавне телекомуникационе мреже“, у Правилнику не помињу, а ни ЗЕК их не дефинише, а ресурси које су подразумевали постају доступни свим операторима, по правилима која у Правилнику нису јасно дефинисана, а Правилник се не позива ни на један други документ који та правила дефинише.

У дефиницији „услуге преноса података“ предлагемо да се избришу речи „и за чије остваривање се не користе јавне ИП адресе“.

Требало би чл. 2. допунити са значењем и других термина нпр. елементи комуникационе инфраструктуре, мрежна инфраструктура, оператор мрежне инфраструктуре, пренос медијских садржаја и др. односно дати комплетан појмовник који треба да прати овако значајан документ.

1. Обавештавање о отпочињању, промени и окончању делатности електронских комуникација, као и достављање других података и информација

У вези са садржајем члана 3. став 1. нацрта Правилника напомињемо да се у прилогу не налази образац обавештења – Образац ОБ (већ само ОБ1), иако је то наведено, те предлажемо или да се брише или да се допуни прилог.

У односу на одговарајућу одредбу члана 15. ст. 2. ЗЕК-а, **члан 4. ст.1.** нацрта Правилника сматрамо неоправдано проширује садржај обавештења о обављању делатности електронских комуникација за још минимално два документа: модел уговора за услуге које се пружају корисницима; текст општих услова за пружање услуга (тачка 4. и 5. ст. 1. чл. 4.). Неспорно иако су ови документи обавезни у обављању делатности исти нису услов за доставу обавештења. Поред тога, горе наведена законска норма је императивне, а не диспозитивне природе, тако да сматрамо да Агенција није имала правног основа за проширење садржаја предметног обавештења. У прилог изнетом, наводимо да ни Директива о одобрењу (ауторизацији) бр. 2002/20/ЕЦ и 2009/140/ЕЦ не захтева такву документацију код доставе обавештења о обављању делатности, већ напротив предвиђа управо супротно. Члан 3. ст. 3. Директиве прописује да треба тражити само оно што је неопходно за идентификацију оператора: регистарски број компаније, особа за контакт, адреса компаније, сажет опис мрежа или/и услуга и процењени датум за почетак обављања делатности. Из тих разлога, предлажемо да се у ставу 1. члана 4. нацрта Правилника у уводној реченици на крају текста, а пре набрајања избришу речи „а нарочито“, као и да се избришу тачке 4. и 5. Поред наведеног, предлажемо да се са изнетим примедбама усклади и текст обрасца обавештења.

Такође, поставља се питање да ли се сви наведени подаци из **ст. 4. члана 4.** нацрта Правилника могу подвести под „кратак опис електронских комуникационих мрежа и/или услуга“. Из тог разлога предлажемо да се брише у овом ставу од речи „означавање подручја ...“ до краја овог става.

У циљу усклађивања са одредбом члана 38. став 1. Закона, предлажемо да се у **члану 5.** нацрта Правилника избришу речи „30 дана“ и унесу речи „15 дана“.

У складу са текстом одредбе става 5. члана 38. Закона, предлажемо да се на крају текста **члана 6.** нацрта Правилника унесу речи, „као и на захтев оператора.“

С обзиром, да Агенција операторе који су били имаоци дозвола за обављање телекомуникационе делатности у тренутку ступања на снагу Закона о електронским комуникацијама, уписује у регистар оператора по службеној дужности, као и да ови оператори имају обавезу обавештавања о

отпочињању само нове делатности, као и промене или окончања делатности, из разлога могућих грешака код ових уписа по службеној дужности, предлагемо уношење новог става 2. члана 6. нацрта Правилника који гласи: „Агенција је дужна да изврши у року од 7 дана измену уписаних података у евиденцији оператора, утврђених увидом у електронску евиденцију оператора на Интернет страници Агенције или увидом у садржај потврде о упису података у евиденцију оператора, уколико оператор такав захтев поднесе.“.

У члану 7. на крају текста тачке 3. нацрта Правилника предлагемо да се уместо речи „даном утврђеним том пресудом.“ унесу речи „даном правоснажности те пресуде.“.

С обзиром, на садржај чл. 38. ст. 4.-7. и чл. 143. ст. 4. Закона, сматрамо да није исправан став Агенције наведен у ставу 4. члана 8. нацрта Правилник, да се Регистар података води на основу података из обавештења о пријави почетка, промени и окончања делатности. Наиме подаци из обавештења су сматрамо само део података који регистар оператор треба да садржи. Из тог разлога, предлагемо да се брише последњи став члана 8. нацрта Правилника.

2. Плаћање накнаде

Из текста става 1. чланом 10. нацрта Правилника, предлагемо да се избришу речи „и пружање услуга из надлежности Агенције“ и да ова накнада буде регулисана посебним чланом (нпр. новим чланом 12.), из разлога што нису исти услови за њено одређивање у односу на друге предвиђене накнаде.

Предлагемо допуну става 7. члана 10. нацрта Правилника роком у коме су оператори дужни да доставе извештај ревизора за претходну пословну годину. У истом члану се наводи да су оператори (који су обвезници вршења ревизије) дужни да Агенцији, најкасније до 31. марта, доставе уз Финансијске извештаје са напоменама, и Извештај ревизора за претходну пословну годину. Овај део мора да се усклади са Законом о рачуноводству и ревизији. Наиме, у складу са наведеним законом, предузеће мора да обезбеди усвојене финансијске извештаје са Извештајем ревизора најкасније до краја септембра и да их достави Агенцији за привредне регистре.

Сматрамо да би допунски требало појаснити шта се подразумева под „процењеним приходом“ у смислу става 8. и 9. члана 10. нацрта Правилника, с обзиром да ће се на основу те процене утврдити аконтација накнаде. Предлагемо да Агенција утврди одређени, нижи, аконтациони износ, који би се кориговао и ретроактивно исплатио када се утврди који је заиста остварени приход оператора за ту годину.

Предлагемо допуну члана 11. нацрта Правилника одредбама којима би се прецизирала следећа питања:

- регулисање случајева када је износ аконтације коју оператор плати по одредбама овог правилника, већа од износа предвиђеног коначним обрачуном;

- утврдити динамику плаћања (квартално, годишње и сл.).

У ставу 2. члана 11. нацрта Правилника требало би прецизније дефинисати рок од 15 дана, односно назначити од када тече рок од 15 дана. Такође, није дефинисан рок за достављање коначног решења од стране Агенције оператору.

Предлажемо да се брише члан 12. нацрта Правилника јер је његов садржај већ унет у чл. 9.

3. Изградња, коришћење и одржавање електронских комуникационих мрежа припадајућих средстава

У члану 13. став 5. нацрта Правилника није јасно на који се општи акт Агенције мисли, али напомињемо да нисмо пронашли правни основ за доношење таквог општег акта Агенције, осим ако се исти не односи на општи акт којим Агенција ближе прописује минимални садржај, ниво детаљности и начин објављивања стандардне понуде за међуповезивање и приступ односно стандардне понуде за рашчлањени приступ локалној петљи (чл. 64. ст.6.). Мишљења смо да у свим одредбама нацрта Правилника где се Агенција позива да ће неко питање уредити другим општим актом, потребно је прецизирати о каквом општем акту је реч и шта је предмет истог. Поред тога, сматрамо да би требало прецизирати које податке Агенција кроз овај захтев очекује.

У Правилнику није обрађена изградња, коришћење и одржавање, пасивне инфраструктуре (кабловска канализација, пасивни оптички каблови – dark fiber, стубови). Овакву врсту делатности у тим термина не познаје ни Закон о телекомуникацијама, а ни ЗЕК. Услови заједничког коришћења електронских комуникационих мрежа и припадајућих средстава морају бити дефинисани управо овим Правилником у складу са чл. 37. ст. 2. тачка 3. ЗЕК-а.

Напомињемо да постоји неусаглашеност у терминологији која се тиче пасивне инфраструктуре. Потребно је навести, шта су „елементи комуникационе инфраструктуре“ који се помињу у члану 17. став 1. тачка 1. и да ли је то исти појам као пасивна инфраструктура која се помиње у члану 13, став 5, и у обрасцу ОБ1. Ово указује на нејасан статус пасивне инфраструктуре и да ли иста подлеже контроли испуњености прописаних техничких и других захтева од стране Агенције, или се ради само на основу ЗПИ.

4. Контрола изложености становништва електромагнетским пољима

Чини се да је несагласан садржај чл. 14. и 15. нацрта Правилника и није јасно из ког разлога је одређен рок од 8 дана пре обављања мерења да се обавести Агенција.

У складу са одредбама чл. 131. ЗЕК-а предлагемо да допуни став 2. члана 14. са одредбом да Агенција пре пријаве надлежној инспекцији мора упозорити оператора да не ради у складу са прописима и одредити рок оператору у коме треба да усклади рад своје мреже са прописима.

5. Обезбеђивање испуњености прописаних техничких и других захтева

С обзиром, да је чл. 43., 44. и 142. ст.2 и 3. прописана надлежност Министарства да донесе одређене техничке захтеве односно техничке прописе, а да исти још увек нису донети у складу са ЗЕК-ом, сматрамо да чл. 17. нацрта Правилника, треба избрисати, јер Агенција не може унапред одредити садржај тих аката Министарства, иако је њихов предлагач. Ово из разлога, што Агенција нема овлашћења да ова питања директно уређује својим актима, а треба имати у виду да ови акти морају бити претходно и предмет јавних консултација.

5. Контрола усклађености електронских комуникационих мрежа и опреме

Поред тога што постоји техничка грешка у нумеричком означавању овог поглавља, сматрамо да ово поглавље треба избрисати, с обзиром да чл. 37. ст. није предвиђено да Агенција треба да утврди услове за „контролу усклађености електронских комуникационих мрежа и опреме“. Из изнетих разлога, мишљења смо да не постоји овлашћење Агенције да уређује ова питања. Међутим, опреза ради, износимо примедбе и на одредбе из овог поглавља.

Предлагемо да се у члану 19. став 5. нацрта Правилника допуни тако што се утврдити минимално трајање рока у коме оператор може да се изјасни и у случају када Агенција утврди теже или поновљено кршење прописаних обавеза, из разлога правне сигурности за оператора.

Сматрамо да би у ставу 6. члана 19. нацрта Правилника требало иза речи „у остављеном року“ унети речи „из разлога за које одговорност сноси оператор“. Такође, у истом ставу предлагемо да се на крају става избришу речи „или надлежном суду“ у циљу усклађивања са садржајем чл. 131. ст. 6. ЗЕК-а, који предвиђа само подношење пријаве инспекцији Министарства, али не и суду.

Поставља се и питање права оператора који издаје у закуп своје ресурсе да проверава на који начин ће ресурси бити коришћени и да ли ће њихово коришћење бити усклађено са прописаним техничким и другим захтевима, те би ово питање требало регулисати предметним Правилником.

Како би се испоштовале обавезе из овог члана потребно је утврдити ко је одговоран за пружање услуга са додатом вредношћу тј . потребно је

јасно и прецизно дефинисати да се и за провајдере који пружају услуге са додатном вредношћу примењује режим општег овлашћења, обзиром да Агенција тек треба да донесе општи акт којим ће се ближе уредити услуге са додатом вредношћу у складу са чл. 108. ЗЕК-а. Треба имати у виду, да су пружаоци ових услуга најчешће правна или физичка лица која имају закључене уговоре са операторима електронских комуникација о коришћењу инфраструктуре за пружање тих услуга, како не би било недоумица око одговорности за пружање ових услуга, потребно је да се провајдери тих услуга евидетирају као пружаоци ових услуга у режиму општег овлашћења.

6. Међуповезивање, приступ и обезбеђивање интероперабилности мрежа и услуга

Став 3. члана 20. нацрта Правилника сматрамо да није у складу са чланом 64. став 2. Закона о електронским комуникацијама, којим је предвиђено да оператор са ЗТС коме је одређена обавеза недискриминаторног поступања, дужан је да на захтев Агенције у року од 60 дана од дана пријема захтева, сачини и објави стандардну понуду за међуповезивање и приступ. Из изнетих разлога, предлагемо да се наведени став брише и да се уместо истог унесе одредба усклађена са наведеном одредбом Закона, а која би према нашем мишљењу требало бити унета као нови став 1. члана 21. нацрта Правилника.

8. Учешће у финансирању универзалног сервиса

У складу са чланом 58. став 2. Закона о електронским комуникацијама, предлагемо да се на крају става 2. члана 23. нацрта Правилника унесу речи „при чему укупан износ уплата свих оператора мора да одговара укупном утврђеном износу прекомерних трошкова“. Такође, сматрамо да би правила учешћа у финансирању универзалног сервиса морала бити подробније уређена.

9. Обезбеђивање доступности нумерације крајњим корисницима

Из члана 24. нацрта Правилника треба избрисати речи „општим актом Агенције којим је утврђен поступак доделе бројева и адреса.“ а уместо тог унети речи „Планом нумерације“ из разлога што према нашем мишљењу Агенција у области управљања и доделе адреса и бројева једино овлашћена да донесе План нумерације (чл. 72. ЗЕК-а) и да утврди услове доступности нумерације крајњим корисницима управо кроз овај нацрт правилника.

12. Заштита права потошача у области електронских комуникација

Члан 27. нацрта Правилника није јасан и донекле је контрадикторан његов садржај (правила промоције услуга) у односу на наслов истог (општа правила пружања услуга). Поред тога, пре свега није јасно зашто се овај члан односи на промоцију услуга, поготово када се има у виду да се члан 28. односи на правила за промовисање услуга.

Кад се има у виду чл. 108. Закона, суштински садржај **чл. 27.-29.** нацрта Правилника се односи на услуге са додатом вредношћу, међутим оне се изричито помињу свега у неколико одредби, што сматрамо да додатно отежава тумачење и примену наведених одредби. Према нашем мишљењу, наведене чланове и њихове наслове треба изменити тако да се односе искључиво на услуге са додатом вредношћу.

Став 7 . члана 28. потребно је прецизније утврдити да ли се мисли да у информацији о пропуштеном позиву не сме да се нађе број телефона позивањем кога би корисник био повезан на неку од услуга додате вредности или не сме да се наведе ни war линк на коме би корисник могао да добије више информација.

Садржај услуге са додатом вредношћу је одговорност пружаоца ових услуга што сматрамо да изричито треба да се наведе у **ставу 10. члана 28.** нацрта Правилника.

У **члану 30. став 2. тачка 4.** нацрта Правилника предлажемо да се избришу речи „разлозима и начину промене цена“ јер та допуна није предвиђена Законом (чл. 105. ст. 2. тачка 3.). У истој тачки је потребно јасно дефинисати шта се подразумева под „трошковима одржавања“.

У **члану 30. став 2. тачка 2.** нацрта Правилника предлажемо да се брише, јер је минимални ниво квалитета пружања услуга већ обухваћен тачком 1. истог члана.

У **члану 30. став 2. тачка 7.** нацрта Правилника предлажемо да се избришу речи „, као и адресу и телефон на који се приговор може поднети“ јер та допуна није предвиђена Законом (чл. 105. ст. 2. тачка 6.).

У **члану 30. став 2. тачка 9.** нацрта Правилника предлажемо да се брише јер није предвиђено чл. 105. Закона као обавезан садржај уговора између оператора и корисника.

У **члану 30. став 6.** предлажемо да се брише.

У **члану 31. у ставу 4.** предлажемо да се избришу речи „бити потпуно јасни кориснику“, а уместо тога унети „се саопштити кориснику“.

У **члану 31. у ставу 6.** предлажемо да се бришу речи „који морају бити трошковно оправдани“.

У **члану 31.** требало би да се брише **став 8.**

Сматрамо да би наслов „12.7. Квалитет услуге“ требало унети изнад члана 33., а не члана 34. нацрта Правилника. Сматрамо да је дефинисани рок у ставу **2. члана 33.** кратак узимајући у обзир сметње које понекад утичу на рад већег дела мреже/система и за чије отклањање је потребан дужи временски период. Такође, на крају овог става предлагемо да се унесу речи „осим уколико исти нису настали из разлога за које оператор не сноси одговорност“.

У циљу усклађивања са Законом (чл. 109,) предлагемо да у тачки **1. став 4. члана 34.** нацрта Правилника уместо речи „сваку“ унесе реч „одређену“, као и да се у тачки **2. истог става** уместо речи „за сваку од услуга“ унесу речи „ одређених услуга оператора јавне комуникационе мреже“. Предлагемо да се избришу **став 5. и 6. члана 34.** нацрта Правилника.

У **члану 37. став 2.** нацрта Правилника потребно је избрисати све после „приступа гарантује,“ обзиром да средња вредност заузећа линкова према надпровајдерима са којима се обавља 80% саобраћаја је податак који зависи од броја надпровајдера, од места конекције са надпровајдером, затим од начина рутирања саобраћаја, променљив је и не представља прави показатељ квалитета.

С обзиром, да **чл. 41.** нацрта Правилника према нашем мишљењу није у сагласности са чл. 112. Закона, предлагемо да се исти брише или усклади са ЗЕК-ом.

У циљу усклађивања са одредбом чл. 143. ст. 7. Закона, у **ст. 7. чл. 42.** нацрта Правилника потребно је иза речи „обустави пружање услуге“ унети речи „пријема позива, позивања служби за хитне интервенције, као ни да искључи терминалну опрему претплатника из своје мреже“.

17. Омогућавање вршења законитог пресретања електронских комуникација и приступа задржаним подацима

Није јасно на које се „техничке услове које доноси надлежни орган„ мисли у **члану 48.** нацрта Правилника. Ако се мислило на овлашћење Министарства да ближе пропише захтеве за уређаје и програмску подршку (члан 127. став 5. Закона), као и да утврди захтеве у вези са задржавањем података (чл. 129. став 4. Закона), потребно је то и прецизирати.

18. Прелазне и завршне одредбе

Предлагемо да се допуни **члан 50.** нацрта Правилника тако што ће се на крају текста овог става унети речи „и Правилник о јавним ТК мрежама и јавним телекомуникационим услугама за које се издаје одобрење (“Сл. гл. РС” бр. 60/06).“.

Сматрамо да би требало унети нову одредбу у Прелазним и завршним одредбама којом би се предвидело да се одредбе овог Правилника не односе на издавање односно пружање јавно доступних телефонских услуга преко јавне фиксне телефонске мреже у складу са чл. 149. ЗЕК-а. Такође, сматрамо да би се морало утврдити права и обавеза досадашњих имаоца Лиценци, у смислу већ изнетих коментара.

Предлози у вези са садржајем Обрасца ОБ:

У табели на стр. 26 - Пружање електронских комуникационих услуга, као делатност се појављује пренос порука (SMS, MMS) са додатом вредношћу што није исто што и пружање услуга са додатном вредношћу. Потребно је да се РАТЕЛ изјасни на шта се конкретно ово односи, јер пренос порука јесте надлежност Телеком-а Србија (Telecom-a, Vip-a), али то не значи да је одговорност за услугу која је пренета преко тих порука на Телекому и осталим мобилним операторима, јер мобилни оператори нису ти који пружају услугу додате вредности. У самом тексту правилника помињу се услуге додате вредности, а не пренос порука са додатом вредношћу. Пренос порука са додатом вредношћу и пренос обичних порука је иста ствар – технолошки се не разликује ни у једној ствари па не треба ни да се наводи као посебна категорија. У том смислу овде би требало додати услуге додатне вредности као посебну делатност а оператори услуга са додатном вредношћу користе пренос порука мобилних оператора као облик електронских комуникација за приступ крајњим корисницима. Додатна ствар је да не морају само SMS и MMS поруке да се користе за реализацију услуга додатне вредности. Не треба наводити технологије којима се оне реализују јер се сада све више сервиса реализује комбиновањем свих доступних технологија за пренос гласа, података и порука – SMS, MMS, USSD.